

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з науково-
педагогічної роботи

професор В. Д. Марковський

“ ____ ” _____ 20__ року

Кафедра української мови, основ психології та педагогіки

СИЛАБУС
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПЕДАГОГІКА ТА ПСИХОЛОГІЯ»

навчальний рік 2020-2021

галузь знань	<u>22 «Охорона здоров'я»</u> (шифр і назва напрямку підготовки)
спеціальність	<u>227 «Фізична терапія. Ерготерапія» (ОКР „Бакалавр”)</u> (шифр і назва спеціальності)
курс	другий

Силабус навчальної дисципліни
затверджено на засіданні кафедри
української мови, основ психології та
педагогіки

Протокол від
“ ____ ” _____ 20__ року № ____

Завідувач кафедри

_____
(підпис) доц. Фоміна Л.В.
(прізвище та ініціали)

“ ____ ” _____ 20__ року № ____

Схвалено методичною комісією ХНМУ з
проблем гуманітарної та соціально-
економічної підготовки

Протокол від
“ ____ ” _____ 20__ року № ____

Голова методичної комісії ХНМУ з проблем
гуманітарної та соціально-економічної
підготовки

_____
(підпис) проф. Карпенко К. І.
(прізвище та ініціали)

“ ____ ” _____ 20__ року № ____

1. Дані про викладачів, що викладають дисципліну

Прізвище, ім'я та по батькові викладача	кандидат педагогічних наук Наливайко Наталія Анатоліївна
Контактний тел.	+38 (096) 700-06-61
E-mail:	n.a.nalyvaiko@gmail.com
Розклад занять	Відповідно до розкладу навчального відділу
Прізвище, ім'я по батькові викладача	кандидат психологічних наук Шейко Анастасія Олександрівна
Контактний тел.	+38 (093) 181-35-43
E-mail:	asesuale@gmail.com
Розклад занять	Відповідно до розкладу навчального відділу

Розробники: силабус розробили завідувач кафедри української мови, основ психології та педагогіки к.ф.н, доц. Фоміна Л. В., к. пед. наук, викладач кафедри Наливайко Н. А., к. псих. наук, викладач кафедри Шейко А. О.

ВСТУП

Силабус вивчення навчальної дисципліни «Педагогіка та психологія» складена відповідно до Стандарту вищої освіти України (далі – Стандарт) фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, галузі знань 22 – «Охорона здоров'я», спеціальності – 227 «Фізична терапія. Ерготерапія» освітньої програми «Фізична терапія, ерготерапія».

Опис навчальної дисципліни (анотація). Навчальна дисципліна «Педагогіка та психологія» є теоретичним і практичним фундаментом побудови майбутньої успішної взаємодії лікаря та пацієнта; забезпечує формування психологічних вмінь, що є одним з важливих елементів у професійній підготовці та професійній діяльності фахівця; дає студентам уявлення про специфіку педагогічних проблем, знайомить із особливостями інноваційних освітніх процесів, характером педагогічної діяльності в цілому; закладає основи психолого-педагогічного мислення, формує уміння застосовувати знання з педагогіки та психології у професійній діяльності.

Силабус упорядковано з застосуванням сучасних психолого-педагогічних принципів організації освітнього процесу вищої освіти.

Предметом вивчення курсу є основні психолого-педагогічні положення, теорії, концепції, категорії, закономірності розвитку та формування особистості.

Міждисциплінарні зв'язки. Навчальна дисципліна «Педагогіка та психологія» базується на вивченні студентами соціології, філософії, історії, фізіології; закладає основи вивчення студентами вікової та педагогічної психології, психології спілкування, соціальної психології, а також ряду дисциплін, що передбачає інтеграцію з ними.

Навчальна дисципліна належить до обов'язкових дисциплін.

Пререквізити. Вивчення дисципліни передбачає попереднє засвоєння кредитів з теорії та практики комунікацій, історії української та зарубіжної культури.

Постреквізити. Основні положення навчальної дисципліни мають застосовуватися при вивченні фахових дисциплін.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є: оволодіння студентами теорією навчання, освіти та виховання; оволодіння основними психолого-педагогічними знаннями та здатністю використовувати їх на практиці.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є: навчити самостійно та конструктивно мислити, генерувати нові ідеї, висувати гіпотези; сформувані у студентів понятійний апарат психолого-педагогічної науки; дати основи педагогічних і психологічних знань про особистість – її діяльності, основні властивості та способи виховання; розкрити природу властивостей і явищ людської психіки, механізмів і закономірностей пам'яті, мислення, особливостей поведінки людини.

1.3 Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої

освіти, сформульованим у термінах результатів навчання у Стандарті).

Згідно з вимогами стандарту дисципліна забезпечує набуття студентами **компетентностей**:

– *інтегральна*: здатність вирішувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, пов'язані з фізичною терапією та ерготерапією, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, із застосуванням положень, теорій та методів медико-біологічних, соціальних, психолого-педагогічних наук.

– *загальні*: здатність діяти соціально відповідально та громадянсько свідомо; здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях; прагнення до збереження навколишнього середовища; здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; здатність вчитися і бути сучасно навченим; здатність спілкуватися рідною мовою як усно, так і письмово, здатність спілкуватися другою мовою; навички використання інформаційних і комунікаційних технологій; здатність до вибору стратегії спілкування, здатність працювати в команді.

– *спеціальні (фахові, предметні)*: здатність застосовувати знання у вирішенні складних психологічних ситуацій; здатність використовувати у професійній та педагогічній діяльності знання психологічної науки; здатність забезпечувати високий рівень педагогічної майстерності, педагогічної культури та культури спілкування.

Також вивчення даної дисципліни формує у здобувачів освіти *соціальних навичок (soft skills)*: комунікативність (реалізується через: метод роботи в парах та групах, мозковий штурм, метод самопрезентації), робота в команді (реалізується через: метод проектів, ажурна пилка), конфлікт-менеджмент (реалізується через: метод драматизації, ігрові методи), тайм-менеджмент (реалізується через: метод проектів, робота в групах, тренінги), лідерські навички (реалізується через: робота в групах, метод проектів, метод самопрезентації).

Деталізація компетентностей відповідно до дескрипторів НРК у формі «Матриці компетентностей»:

Матриця компетентностей

№ з/п	Компетентність	Знання	Уміння	Комунікація	Автономія та відповідальність
Інтегральна компетентність					
1	здатність вирішувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, пов'язані з фізичною терапією та ерготерапією, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, із застосуванням положень, теорій та методів медико-біологічних, соціальних, психолого-педагогічних наук.				
Загальні компетентності					
1	Здатність діяти соціально відповідально та громадянсько свідомо	Свої соціальні та громадські права та обов'язки	Формувати свою громадянську свідомість, вміти діяти відповідно до неї	Здатність донести свою громадську та соціальну позицію	Нести відповідати за свою громадянську позицію та діяльність

2	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях	Методи реалізації знань у вирішенні практичних питань	Вміти використовувати фахові знання для вирішення практичних ситуацій	Встановлювати зв'язки із суб'єктами практичної діяльності	Нести відповідальність за своєчасність прийнятих рішень
3	Прагнення до збереження навколишнього середовища	Проблеми збереження навколишнього середовища, вимоги санітарно-гігієнічного режиму та умов охорони праці	<ul style="list-style-type: none"> • Вміти формувати вимоги щодо збереження навколишнього середовища, дотримання санітарно-гігієнічного режиму та умов охорони праці; • трактувати вимоги законодавчих і нормативних актів про охорону праці; • робити висновки про наявність шкідливих факторів впливу під час виконання професійних обов'язків; • забезпечувати охорону праці учасників освітнього процесу 	Розробляти заходи щодо збереження та охорони навколишнього середовища	Нести відповідальність щодо виконання заходів збереження навколишнього середовища в рамках своєї компетенції
4	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; здатність вчитися і бути сучасно навченим	Знати сучасні тенденції розвитку освіти та аналізувати їх	Вміти проводити аналіз професійної інформації, приймати обґрунтовані рішення, набувати сучасні знання	Встановлювати відповідні зв'язки для досягнення цілей	Нести відповідальність за своєчасне набуття сучасних знань

5	Здатність спілкуватися рідною мовою як усно, так і письмово, здатність спілкуватися другою мовою	Досконалі знання рідної мови та базові знання іноземної мови	Застосовувати знання рідної мови, як усно так і письмово, вміти спілкуватись іноземною мовою	Використовувати при фаховому та діловому спілкуванні та при підготовці документів рідну мову. Використовувати іноземну мову у професійній діяльності	Нести відповідальність за вільне володіння рідною мовою, за розвиток професійних знань
6	Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій	В галузі інформаційних і комунікаційних технологій, що застосовуються у професійній діяльності	Використовувати інформаційні та комунікаційні технології у професійній галузі, що потребує оновлення та інтеграції знань	Використовувати інформаційні та комунікаційні технології у професійній діяльності	Нести відповідальність за розвиток професійних знань та умінь
7	Здатність до вибору стратегії спілкування, здатність працювати в команді	Тактики та стратегії спілкування, закони та способи комунікативної поведінки	Обирати способи та стратегії спілкування для забезпечення ефективної командної роботи	Використовувати стратегії спілкування та навички міжособистісної взаємодії	Нести відповідальність за вибір та тактику способу комунікації
Спеціальні (фахові) компетентності					
1	Здатність застосовувати знання у вирішенні складних психологічних ситуацій	<ul style="list-style-type: none"> Сутність навчально-виховного процесу у вищій школі; особливості форм, методів і засобів організації навчально-виховного процесу в умовах вищого навчального закладу 	<ul style="list-style-type: none"> Використовувати на практиці фахові знання для рішення складних педагогічних ситуацій. створювати емоційно-позитивний клімат на занятті, при виконанні професійних завдань 	Встановлювати педагогічно-доцільні відносини між суб'єктами професійно-педагогічної діяльності у ЗВО	Нести відповідальність за грамотність та своєчасність у прийнятті рішень щодо планування та організації освітнього процесу у ЗВО

2	Здатність використовувати у професійній та педагогічній діяльності знання психологічної науки	<ul style="list-style-type: none"> • основні категорії та поняття педагогічної психології; • психологічні особливості мотивації навчальної діяльності; • психологічні особливості студентського віку; • сутність та особливості педагогічного спілкування 	<ul style="list-style-type: none"> • користуватись методами психологічної діагностики та прогнозування; • визначати та спрямовувати навчально-пізнавальну діяльність студентів; • забезпечувати сприятливий мікроклімат в колективі; • застосовувати психолого-педагогічні знання в процесі професійного спілкування 	Формувати психологічну стратегію у професійній діяльності	Нести відповідальність за якісне здійснення педагогічної діяльності
3	Здатність забезпечувати високий рівень педагогічної майстерності, педагогічної культури та культури спілкування.	<ul style="list-style-type: none"> • основи педагогічної майстерності, педагогічної культури та педагогічної техніки викладача та її складових; • сутність педагогічної техніки, її компоненти (техніка мови, рухи, спілкування, психотехніка); • сутність педагогічної етики; сутність іміджу викладача; вимоги до особистості сучасного викладача 	<ul style="list-style-type: none"> • визначати основні категорії педагогічної майстерності; • володіти основними елементами педагогічної техніки та мовленнєвою культурою; • обирати оптимальний стиль взаємовідносин; • володіти визначати напрями і складати програму самовдосконалення педагогічної майстерності; • володіти риторичною, ораторською майстерністю; <ul style="list-style-type: none"> ▪ творчо підходити до вирішення педагогічних проблем 	Демонструвати педагогічну майстерність та високий рівень педагогічної культури	Нести відповідальність за якість педагогічної майстерності в освітній діяльності

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен демонструвати такі **результати навчання**:

1. Використовувати сучасну комп'ютерну техніку; знаходити інформацію з різних джерел; аналізувати вітчизняні та зарубіжні джерела інформації, необхідної для виконання професійних завдань та прийняття професійних рішень.
2. Застосовувати у професійній діяльності знання біологічних, медичних, педагогічних та психосоціальних аспектів фізичної терапії та ерготерапії.
3. Застосовувати сучасні науково-доказові дані у професійній діяльності.
4. Вербально і невербально спілкуватися з особами та групами співрозмовників, різними за віком, рівнем освіти, соціальною і професійною приналежністю, психологічними та когнітивними якостями тощо, у мультидисциплінарній команді.
5. Оцінювати себе критично, засвоювати нову фахову інформацію, поглиблювати знання за допомогою самоосвіти, оцінювати й представляти власний досвід, аналізувати й застосовувати досвід колег.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 150 годин, 5 кредитів ЄКТС.

Розділ 1. Основи педагогіки

Тема 1. Предмет і задачі педагогіки.

Гене́за терміну «педагогіка». Етапи розвитку педагогічної науки. Галузі педагогічної науки. Взаємозв'язок педагогіки з іншими науками.

Тема 2. Історичні надбання педагогіки.

Етапи становлення педагогіки як науки. Визначні діячі педагогічної науки від давнини до сьогодення. Виховання і педагогічні думки в античному світі. Я. А. Коменський; Дж. Локк; Й. Песталоцці; Й. Герbart; К. Ушинський; Я. Корчак; А. Макаренко; В. Сухомлинський; Ш. Амонашвілі та В. Шаталов (педагогіка співробітництва).

Тема 3. Дидактичні системи та зміст навчального процесу.

Поняття дидактики вищої школи. Сутність навчальної діяльності студентів. Концепції теорії навчання. Дидактичні системи навчання. Зміст освіти.

Тема 4. Методи і засоби навчання у вищій школі.

Поняття про методи навчання у ЗВО. Функції методів навчання. Класифікація методів навчання. Класифікація методів навчання за Ю. К. Бабанським.

Тема 5. Форми організації навчання.

Поняття про форми організації навчання у вищій школі. Лекція як провідна форма навчання. Види лекцій. Семінарське заняття. Практичне заняття. Лабораторне заняття. Інші форми занять у вищій школі

Тема 6. Педагогічна майстерність.

Сутність педагогічної майстерності. Професійна компетентність. Педагогічна техніка (техніка і культура мовлення; зовнішній вигляд педагога; культура і техніка рухів педагога; психотехніка). Педагогічні здібності.

Педагогічна культура. Педагогічний такт.

Тема 7. Контроль, перевірка та оцінка навчальних досягнень.

Поняття про сутність контролю, його компоненти. Функції контролю. Методи та форми контролю знань, умінь і навичок студентів. Види педагогічного контролю.

Тема 8. Сутність, зміст і структура виховання. Принципи та методи виховання.

Поняття про виховання, його компоненти, особливості, рушійні сили, мета та завдання. Характеристика принципів виховання. Моральне виховання. Трудове виховання. Естетичне виховання. Фізичне виховання. Громадянське виховання. Формування світогляду школярів. Методи виховання. Методи формування свідомості особистості. Методи формування досвіду поведінки. Методи стимулювання і корекції поведінки. Фактори, що визначають вибір методів виховання.

Розділ 2. Основи психології

Тема 9. Предмет психології та її завдання.

Предмет психології та її завдання. Рефлекторна природа психіки. Психіка і свідомість. Основні галузі психологічних знань. Зв'язок психології з іншими науками. Основні напрями в сучасній психології

Тема 10. Методи психології.

Загальна характеристика методів психологічного дослідження. Основні методи психології. Метод спостереження. Експериментальні методи. Психодіагностичне дослідження. Додаткові методи: тест, опитування, бесіда, аналіз продуктів діяльності, узагальнення незалежних характеристик, самооцінка. Кількісний та якісний аналізи дослідження психічних явищ

Тема 11. Психологія особистості. Соціальні групи.

Поняття про особистість та її структуру. Активність особистості та її джерела. Теорії особистості. Розвиток і виховання особистості. Поняття про групи. Колектив. Міжособистісні стосунки у групі. Психологічна сумісність і конфлікт у міжособистісних стосунках

Тема 12. Спілкування як феномен психології.

Поняття мови і мовлення. Емотивна і конативна функції мовлення. Внутрішнє мовлення. Діалогічне та монологічне мовлення. Мовлення і взаєморозуміння. Види слухання. Слухання як активний процес. Причини викривлень інформації. Нереклексивне та рефлексивне слухання.

Особливості невербальної комунікації. Функції невербальних повідомлень. Основні канали невербальної комунікації. Характеристика структурних компонентів невербаліки: експресивно-виразні рухи (поза, жести, міміка, хода), візуальний контакт, акустичні засоби передачі невербальної інформації. Вплив просторового розміщення та часу у спілкуванні. Проблема інтерпретації невербальної поведінки.

Тема 13. Увага.

Сутність уваги та її значення в життєдіяльності людини. Фізіологічне підґрунтя уваги. Різновиди і форми уваги. Властивості уваги. Види уваги та їх характеристика. Уважність як властивість особистості. Тренування уваги.

Тема 14. Відчуття. Сприймання.

Загальна характеристика пізнавальних процесів. Поняття про відчуття. Фізіологічне підґрунтя відчуттів. Класифікація і різновиди відчуттів. Основні властивості відчуттів. Відчуття і діяльність. Поняття про сприймання. Різновиди сприймань. Властивості сприймань. Спостереження і спостережливість.

Тема 15. Мислення. Уява.

Поняття про мислення. Соціальна природа мислення. Розумові дії та операції мислення. Форми мислення. Процес розуміння. Процес розв'язання завдань. Різновиди мислення. Індивідуальні особливості мислення. Поняття про уяву. Зв'язок уяви з об'єктивною дійсністю. Фізіологічне підґрунтя уяви. Процес створення образів уяви. Різновиди уяви. Уява і особистість.

Тема 16. Пам'ять.

Поняття про пам'ять. Теорії пам'яті. Різновиди пам'яті. Запам'ятовування та його різновиди. Відтворення та його різновиди. Забування та його причини. Індивідуальні особливості пам'яті

Тема 17. Емоційно-вольові процеси: емоції, почуття, воля.

Поняття про емоції і почуття. Фізіологічне підґрунтя емоцій і почуттів. Вираження емоцій і почуттів. Форми переживання емоцій і почуттів. Вищі почуття. Поняття про волю. Довільні дії та їх особливості. Аналіз складної вольової дії. Основні якості волі. Безвілля, його причини і переборення

Тема 18. Індивідуально-психологічні особливості особистості: темперамент, здібності, характер.

Поняття про темперамент. Типи темпераментів. Основні властивості темпераменту. Фізіологічне підґрунтя темпераменту. Роль темпераменту в діяльності людини. Поняття про здібності. Структура здібностей. Різновиди здібностей. Індивідуальні відмінності у здібностях людей та їх природні передумови. Поняття про характер. Структура характеру. Основні риси типового характеру. Природа характеру. Формування характеру

3. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 5	Напрямок підготовки 22 «Охорона здоров'я» (шифр і назва)	Нормативна	
Загальна кількість годин – 150	Спеціальність: 227 «Фізична терапія. Ерготерапія»	Рік підготовки:	
		2-й	-й
		Семестр	
		3-й	-й
		Лекції	
Годин для денної форми навчання: аудиторних – 70 самостійної роботи студента – 80	Освітньо-кваліфікаційний рівень: Бакалавр	30 год.	год.
		Практичні, семінарські	
		40 год.	год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		80 год.	год.
		Індивідуальні завдання: год.	
Вид контролю: залік			

4. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів дисципліни і тем	Кількість годин					
	Форма навчання (денна)					
	усього	У тому числі				
		лек	пр	лаб	інд	срс
1	2	3	4	5	6	7
Розділ дисципліни 1. Основи педагогіки						
Тема 1. Предмет і задачі педагогіки	8	2	2			4
Тема 2. Історичні надбання педагогіки	8	2	2			4
Тема 3. Дидактичні системи та зміст навчального процесу	6	-	2			4
Тема 4. Методи і засоби навчання у вищій школі	8	2	2			4
Тема 5. Форми організації навчання	8	2	2			4
Тема 6. Педагогічна майстерність	8	2	2			4
Тема 7. Контроль, перевірка та	8	2	2			4

оцінка навчальних досягнень						
Тема 8. Сутність, зміст і структура виховання. Принципи та методи виховання	12	-	4			8
Разом за розділом 1	66	12	18			36
Розділ дисципліни 2. Основи психології						
Тема 9. Предмет психології та її завдання	8	2	2			4
Тема 10. Методи психології	8	2	2			4
Тема 11. Психологія особистості. Соціальні групи	8	2	2			4
Тема 12. Спілкування як феномен психології	12	2	4			6
Тема 13. Увага	8	-	2			6
Тема 14. Відчуття. Сприймання	8	2	2			4
Тема 15. Мислення. Уява	8	2	2			4
Тема 16. Пам'ять	8	2	2			4
Тема 17. Емоційно-вольові процеси: емоції, почуття, воля	8	2	2			4
Тема 18. Індивідуально-психологічні особливості особистості: темперамент, здібності, характер	8	2	2			4
Разом за розділом 2	84	18	22			44
Усього годин по дисципліні	150	30	40			80

5. Темі лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Предмет і задачі педагогіки	2
2	Історичні надбання педагогіки	2
3	Методи і засоби навчання у вищій школі	2
4	Форми організації навчання	2
5	Педагогічна майстерність	2
6	Контроль, перевірка та оцінка навчальних досягнень	2
7	Предмет психології та її завдання	2
8	Методи психології	2
9	Психологія особистості. Соціальні групи	2
10	Спілкування як феномен психології	2
11	Відчуття. Сприймання	2
12	Мислення. Уява	2

13	Пам'ять	2
14	Емоційно-вольові процеси: емоції, почуття, воля	2
15	Індивідуально-психологічні особливості особистості: темперамент, здібності, характер	2
Усього годин		30

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Предмет і задачі педагогіки	2
2	Історичні надбання педагогіки	2
3	Дидактичні системи та зміст навчального процесу	2
4	Методи і засоби навчання у вищій школі	2
5	Форми організації навчання	2
6	Педагогічна майстерність	2
7	Контроль, перевірка та оцінка навчальних досягнень	2
8	Сутність, зміст і структура виховання. Принципи та методи виховання	4
9	Предмет психології та її завдання	2
10	Методи психології	2
11	Психологія особистості. Соціальні групи	2
12	Спілкування як феномен психології	4
13	Увага	2
14	Відчуття. Сприймання	2
15	Мислення. Уява	2
16	Пам'ять	2
17	Емоційно-вольові процеси: емоції, почуття, воля	2
18	Індивідуально-психологічні особливості особистості: темперамент, здібності, характер	2
Усього годин		40

7. Теми лабораторних занять

Не передбачено навчальним планом.

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	<i>Предмет і задачі педагогіки</i> Опрацювання навчальної літератури, складання розгорнутого плану відповідей на питання теми, підготовка словника основних понять	4
2	<i>Історичні надбання педагогіки</i> Складання розгорнутого плану відповідей на питання теми, індивідуальні завдання.	4
3	<i>Дидактичні системи та зміст навчального процесу</i> Створення мультимедійної презентації	4
4	<i>Методи і засоби навчання у вищій школі</i> Складання опорного конспекту або схеми-конспекту, анотацій. Написати есе.	4
5	<i>Форми організації навчання</i> Опрацювання навчальної літератури, складання розгорнутого плану відповідей на питання теми, підготовка наукового проєкту.	4
6	<i>Педагогічна майстерність</i> Підготувати виступ-презентацію (тема за вибором).	4
7	<i>Контроль, перевірка та оцінка навчальних досягнень</i> Складання розгорнутого плану відповідей на питання теми, розробка тестових завдань різної форми з дисципліни «Педагогіка та психологія»	4
8	<i>Сутність, зміст і структура виховання. Принципи та методи виховання</i> Опрацювання навчальної літератури, складання розгорнутого плану відповідей на питання теми, створення мультимедійної презентації	8
9	<i>Предмет психології та її завдання</i> Опрацювання навчальної літератури, складання розгорнутого плану відповідей на питання теми, підготовка словника основних понять	4
10	<i>Методи психології</i> Складання розгорнутого плану відповідей на питання теми, підготовка рефератів.	4
11	<i>Психологія особистості. Соціальні групи</i> Складання розгорнутого плану відповідей на питання теми, індивідуальні завдання.	4
12	<i>Спілкування як феномен психології</i> Створення мультимедійної презентації (тема за вибором).	6

13	<i>Увага</i> Заповнення таблиці. Складання тез джерел літератури.	6
14	<i>Відчуття. Сприймання</i> Складання таблиці або структурно-логічної схеми теми.	4
15	<i>Мислення. Уява</i> Скласти методичну розробку заняття з використанням мультимедійної презентації	4
16	<i>Пам'ять</i> Складання розгорнутого плану відповідей на питання теми, підготовка рефератів.	4
17	<i>Емоційно-вольові процеси: емоції, почуття, воля</i> Створення мультимедійної презентації	4
18	<i>Індивідуально-психологічні особливості особистості: темперамент, здібності, характер</i> Складання розгорнутого плану відповідей на питання теми, індивідуальні завдання.	4
Усього годин		80

9. Завдання для самостійної роботи

Підготовка до практичних занять. Опрацювання матеріалу за опорним конспектом. Робота з допоміжною літературою. Пошукова та аналітична робота.

10. Політика викладача (кафедри)

Академічні очікування від студентів/-ок

Вимоги до курсу

Очікується, що студенти та студентки відвідуватимуть всі лекційні та практичні заняття. Якщо вони пропустили заняття, необхідно відпрацювати його (згідно графіку на інформаційному стенді кафедри)

Письмові та домашні завдання треба виконувати повністю та вчасно, якщо у студентів/-ок виникають запитання, можна звернутися до викладача особисто або за електронною поштою, яку викладач/-ка надасть на першому практичному занятті.

Під час **лекційного заняття** студентам та студенткам рекомендовано вести конспект заняття та зберігати достатній рівень тиші. Ставити питання до лектора/-ки – це абсолютно нормально.

Практичні заняття

Активна участь під час обговорення в аудиторії, студенти/-ки мають бути готовими детально розбиратися в матеріалі, ставити запитання, висловлювати свою точку зору, дискутувати. Під час дискусії важливі:

- повага до колег,
- толерантність до інших та їхнього досвіду,
- сприйнятливність та неупередженість,
- здатність не погоджуватися з думкою, але шанувати особистість опонента/-ки,
- ретельна аргументація своєї думки та сміливість змінювати свою позицію під

впливом доказів,

- я-висловлювання, коли людина уникає непотрібних узагальнювань, описує свої почуття і формулює свої побажання з опорою на власні думки і емоції,
- обов'язкове знайомство з першоджерелами.

Вітається творчий підхід у різних його проявах. Від студентів/-ок очікується зацікавленість участю у міських, всеукраїнських та міжнародних конференціях, конкурсах та інших заходах з предметного профілю.

Охорона праці

На першому занятті з курсу буде роз'яснено основні принципи охорони праці шляхом проведення відповідного інструктажу. Очікується, що кожен та кожна повинні знати, де найближчий до аудиторії евакуаційний вихід, де знаходиться вогнегасник, як їм користуватися тощо.

Поведінка в аудиторії

Основні «так» та «ні»

Студентству важливо дотримуватися правил належної поведінки в університеті. Ці правила є загальними для всіх, вони стосуються також і всього професорсько-викладацького складу та співробітників/-ць, і принципово не відрізняються від загальноприйнятих норм.

Під час занять дозволяється:

- залишати аудиторію на короткий час за потреби та за дозволом викладача;
- пити безалкогольні напої;
- фотографувати слайди презентацій;
- брати активну участь у ході заняття (див. Академічні очікування від студенток/-ів).

заборонено:

- їсти (за виключенням осіб, особливий медичний стан яких потребує іншого – в цьому випадку необхідне медичне підтвердження);
- палити, вживати алкогольні і навіть слабоалкогольні напої або наркотичні засоби;
- нецензурно висловлюватися або вживати слова, які ображають честь і гідність колег та професорсько-викладацького складу;
- грати в азартні ігри;
- наносити шкоду матеріально-технічній базі університету (псувати інвентар, обладнання; меблі, стіни, підлоги, засмічувати приміщення і території);
- галасувати, кричати або прослуховувати гучну музику в аудиторіях і навіть у коридорах під час занять.

Плагіат та академічна доброчесність

Кафедра української мови, основ психології та педагогіки підтримує нульову толерантність до плагіату. Від студентів та студенток очікується бажання постійно підвищувати власну обізнаність в академічному письмі. На перших заняттях проводитимуться інформаційні заходи щодо того, що саме вважати плагіатом та як коректно здійснювати дослідницько-науковий пошук.

11. Методи навчання

Вербальні (лекція, бесіда); наочні (ілюстрація); практичні (самостійна робота, кейс-метод, мозковий штурм, робота в парах, робота в групах, тестові завдання).

12. Методи контролю

При вивченні дисципліни застосовується поточний та підсумковий семестровий контролю. Також, передбачено обов'язковий контроль засвоєння навчального матеріалу дисципліни, віднесеного на самостійну роботу.

Поточний контроль (засвоєння окремих тем) проводиться у формі усного опитування, тестування, бесіди студентів із заздалегідь визначених питань, у формі виступів здобувачів вищої освіти з доповідями при обговоренні навчальних питань на практичних заняттях.

Підсумковий семестровий контроль з дисципліни є обов'язковою формою контролю навчальних досягнень здобувачів вищої освіти. Він проводиться в усній. Терміни проведення підсумкового семестрового контролю встановлюються графіком навчального процесу, а обсяг навчального матеріалу, який виноситься на підсумковий семестровий контроль, визначається робочою програмою дисципліни.

Сумарна кількість рейтингових балів за вивчення дисципліни за семестр розраховується як сума балів, отриманих за результатами поточного контролю та балів, отриманих за результатами підсумкового семестрового контролю. Максимальна сума балів за семестр складає 200 балів, мінімальна – 120 балів.

13. Форма оцінювання знань студентів

Формою підсумкового контролю успішності навчання з дисципліни є залік.

13.1 Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу

Оцінювання студентів проводиться відповідно до «Інструкції з оцінювання навчальної діяльності студентів при Європейській кредитно-трансферній системі організації навчального процесу у ХНМУ».

Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу (для дисциплін, що завершуються заліком)

4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала
5	200	4.22-4,23	169	3.45-3,46	138
4.97-4,99	199	4.19-4,21	168	3.42-3,44	137
4.95-4,96	198	4.17-4,18	167	3.4-3,41	136
4.92-4,94	197	4.14-4,16	166	3.37-3,39	135
4.9-4,91	196	4.12-4,13	165	3.35-3,36	134
4.87-4,89	195	4.09-4,11	164	3.32-3,34	133
4.85-4,86	194	4.07-4,08	163	3.3-3,31	132

4.82-4,84	193	4.04-4,06	162	3.27-3,29	131
4.8-4,81	192	4.02-4,03	161	3.25-3,26	130
4.77-4,79	191	3.99-4,01	160	3.22-3,24	129
4.75-4,76	190	3.97-3,98	159	3.2-3,21	128
4.72-4,74	189	3.94-3,96	158	3.17-3,19	127
4.7-4,71	188	3.92-3,93	157	3.15-3,16	126
4.67-4,69	187	3.89-3,91	156	3.12-3,14	125
4.65-4,66	186	3.87-3,88	155	3.1-3,11	124
4.62-4,64	185	3.84-3,86	154	3.07-3,09	123
4.6-4,61	184	3.82-3,83	153	3.05-3,06	122
4.57-4,59	183	3.79-3,81	152	3.02-3,04	121
4.54-4,56	182	3.77-3,78	151	3-3,01	120
4.52-4,53	181	3.74-3,76	150	Менше 3	Недостатньо
4.5-4,51	180	3.72-3,73	149		
4.47-4,49	179	3.7-3,71	148		
4.45-4,46	178	3.67-3,69	147		
4.42-4,44	177	3.65-3,66	146		
4.4-4,41	176	3.62-3,64	145		
4.37-4,39	175	3.6-3,61	144		
4.35-4,36	174	3.57-3,59	143		
4.32-4,34	173	3.55-3,56	142		
4.3-4,31	172	3.52-3,54	141		
4.27-4,29	171	3.5-3,51	140		
4.24-4,26	170	3.47-3,49	139		

13.2 Залік

Залік для дисциплін, вивчення яких завершено – проводиться викладачем академічної групи на останньому занятті з дисципліни та передбачає врахування ПНД та перевірку засвоєння усіх тем з дисципліни. Оцінка визначається у балах від 120 до 200 та відміткою – «зараховано», «не зараховано».

14. Методичне забезпечення

1. **1** Програма навчальної дисципліни.
  2. Силабус навчальної дисципліни.
  3. Плани самостійної роботи студентів.
  4. Методичні розробки для викладача.
  5. Методичні вказівки до практичних занять для студентів.
  6. Методичні матеріали, що забезпечують самостійну роботу студентів.
  7. Питання та завдання до контролю засвоєння розділу.
- Перелік питань до диференційованого заліку.

15. Рекомендована література

Основна література

1. Кузьмінський А.І. Педагогіка вищої школи : Навчальний посібник / К.: Знання, 2005. – 486 с.
2. Лозова В. І. Теоретичні основи виховання і навчання : Навч. посібник для вузів / Валентина Іванівна Лозова, Ганна Володимирівна Троцько . – 2-е вид., випр.і доп. – Харків : Освіта. Виховання. Спорт, 2012. – 398 с.

3. Максименко С. Д. Загальна психологія: Навч. посібник. – К.: Центр навч. літератури, 2004. – 272 с.

4. М'ясоїд П. А. Загальна психологія: Навч. посібник. – 5-те вид., випр. / П. А. М'ясоїд. – К. : Вища шк., 2011. – 487 с.

5. Фіцула М. М. Педагогіка: навч. посіб. / М. М. Фіцула. – 3-тє вид., стер. – К.: Академвидав, 2009. – 560 с.

Допоміжна література

1. Артемова Л. В. Педагогіка і методика вищої школи : навч. посіб. / Л. В. Артемова. – К. : Кондор, 2008. – 272 с.

2. Зязюн І. А. Педагогічна майстерність: Підручник / І. А. Зязюн, Л. В. Крамущенко, І. Ф. Кривонос та ін.; За ред. І. А. Зязюна. – К.: Вища шк., 2006. – 349 с.

3. Кайдалова Л.Г. Психологія спілкування : навчальний посібник / Л.Г. Кайдалова, Л.В. Пляка. – Х. : НФаУ, 2011. – 132 с.

4. Корольчук М. С. Психологія: Схеми, опорні конспекти, методики : навч. посіб./ за заг. ред. М.С.Корольчука. / Микола Степанович Корольчук. – К. : Ельга; Ніка-Центр, 2009. – 320 с.

5. Педагогіка вищої школи у схемах і таблицях: Навч. посібник / Калашнікова Л. М., Жерновникова О. А. – Х., 2016. – 404 с.

16. Інформаційні ресурси

1. <http://www.osvita.org.ua> – Освітній портал – все про освіту в Україні.

2. <http://nbuv.gov.ua> – сайт Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського.

3. <http://korolenko.kharkov.com> – сайт Харківської державної наукової бібліотеки імені В. Г. Короленка.

17. Перелік питань до заліку з дисципліни «Педагогіка та психологія»

1. Генеза терміну «педагогіка».
2. Етапи розвитку педагогічної науки.
3. Галузі педагогічної науки.
4. Взаємозв'язок педагогіки з іншими науками.
5. Я. А. Коменський та його роль в становленні педагогіки як науки.
6. Вікові особливості індивіда.
7. Спадкоємність, середовище і виховання як фактори розвитку особистості.
8. Ознаки процесу навчання.
9. Основні категорії дидактики.
10. Принципи навчання.
11. Класифікація методів навчання.
12. Форми організації навчання у ЗВО: загальна характеристика.
13. Види лекцій.
14. Практичне, семінарське та лабораторне заняття: загальна характеристика
15. Види навчання: загальна характеристика.
16. Традиційна освіта: загальна характеристика.
17. Проблемне навчання: загальна характеристика
18. Технологія модульного навчання: основні ідеї, принципи та правила реалізації.
19. Критерії оцінювання навчальних досягнень у системі вищої школи
20. Види контролю. Переваги та недоліки письмового та усного контролю.
21. Сутність процесу виховання.
22. Складові частини виховання.
23. Принципи процесу виховання.
24. Методи виховання: загальна характеристика.
25. Я.А. Коменський про щаблі освіти. Вікова періодизація і система шкіл.
26. Система навчання та виховання К.Д. Ушинського.
27. Система виховання А.С. Макаренка.
28. Вчення А.С. Макаренка про колектив.
29. Види батьківського авторитету за А.С. Макаренком.
30. Система навчання та виховання В.О. Сухомлинського.
31. Основні ідеї педагогіки співробітництва.
32. Педагогічне спілкування: його види, загальна характеристика.
33. Ознаки гарної мови педагога.
34. Гуманна педагогіка Ш. Амонашвілі.
35. Умови формування педагогічної майстерності.
36. Педагогічна майстерність та її складові.
37. Класифікація методів навчання.
38. Стили педагогічного спілкування.
39. Визначення психології, її завдання та предмет вивчення.
40. Основні форми прояву психіки та їхній взаємозв'язок (психічні процеси, психічні стани, психічні властивості).

41. Галузі психології.
42. Місце психології в системі наук.
43. Основні напрямки в сучасній психології.
44. Класифікація методів психології.
45. Метод спостереження та його види.
46. Експеримент, види експерименту.
47. Бесіда, опитування, інтерв'ю.
48. Діагностичні методи: тести та їх види.
49. Поняття про особистість та її структура.
50. Міжособистісні стосунки в групі.
51. Види, функції та способи спілкування.
52. Стилi спілкування.
53. Вербальні засоби спілкування.
54. Невербальні засоби спілкування.
55. Види ділової комунікації.
56. Відчуття. Види відчуттів.
57. Сприймання. Види сприймання.
58. Уява. Види уяви.
59. Увага. Види уваги.
60. Мислення. Класифікація видів мислення.
61. Емоції. Класифікація емоцій.
62. Поняття про волю. Взаємозв'язок мотивів і волі.
63. Поняття про темперамент. Типи темпераменту.
64. Поняття про характер. Структура характеру.
65. Види здібностей. Рівні розвитку здібностей.
66. Обдарованість. Талант. Геніальність.
67. Умови розвитку здібностей: активність, навчання і виховання.